

Souhrnná zpráva za rok 2011 o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014

1. Úvod

Usnesením vlády ČR ze dne 13. dubna 2011 č. 262 byl schválen Národní akční plán prevence domácího násilí na léta 2011 – 2014 (dále jen „NAP DN“). Návrh NAP DN byl vypracován Výborem pro prevenci domácího násilí (dále jen „Výbor“) Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů (dále jen „Rada“). Výbor, jehož členkami a členy jsou zástupci a zástupkyně ministerstev, nestátních neziskových organizací (dále jen „NNO“) a dalších subjektů, byl zřízen 1. ledna 2008 jako poradní orgán Rady, a to v souladu se statutem Rady. Rada Výborem navržený materiál k NAP DN schválila jako svůj podnět vládě na svém zasedání dne 23. února 2010.¹

NAP DN reaguje na aktuální situaci v České republice, kdy domácí násilí zůstává, podle údajů Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti a statistik výzkumných center, závažným a značně rozšířeným společenským jevem. NAP DN si klade za cíl systémové a komplexní řešení této problematiky. Aktivity jsou zacíleny do následujících oblastí:

- podpora osob ohrožených domácím násilím,
- děti ohrožené domácím násilím,
- práce s násilnými osobami,
- vzdělávání a interdisciplinární spolupráce,
- společnost a domácí násilí,
- analýzy a studie
- legislativa.

NAP DN obsahuje **32 úkolů** uložených jednotlivým resortům a dalším subjektům. Jejich důsledné plnění by mělo přispět k prevenci domácího násilí v české společnosti a k efektivní pomoci osobám domácím násilím ohroženým.

Výbor byl zástupci a zástupkyněmi resortů informován o průběžném plnění NAP DN na svých jednáních ve dnech 10. října 2011 a 15. prosince 2011.

Souhrnná zpráva za rok 2011 o plnění NAP DN (dále jen „Souhrnná zpráva“) obsahuje stručný přehled vývoje základních statistik v oblasti domácího násilí, podává přehled o plnění jednotlivých úkolů NAP DN za uplynulý rok a vymezuje

¹ Rada přijala na svém zasedání dne 23. února 2010 následující doporučení:

„Na základě čl. 2 odst. 2 písmeno a) statutu Rady vlády pro rovné příležitosti žen a mužů, závěrů z jejího zasedání dne 23. února 2010 a podnětu Výboru pro prevenci domácího násilí Rada vlády pro rovné příležitosti žen a mužů doporučuje vládě České republiky, aby přijala Národní akční plán prevence domácího násilí v předkládaném znění.“

hlavní priority v oblasti boje proti domácímu násilí v rámci plnění NAP DN pro další období. Informace jsou aktualizovány k 30. dubnu 2012.

V rámci plnění úkolů v oblasti Podpora osob ohrožených domácím násilím MPSV pokračovalo v poskytování dotací ze státního rozpočtu na zajištění služeb azylových domů a intervenčních center (v celkové částce 52 248 000,- Kč).

V oblasti ochrany dětí ohrožených domácím násilím došlo k zahrnutí návrhu na rozšíření postavení ohrožené osoby ex lege i na dítě, které je svědkem domácího násilí do návrhu novely zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR.

V oblasti vzdělávání a interdisciplinární spolupráce prohlubovaly resorty rozsah a intenzitu školení jednotlivých pracovníků, kteří přichází při výkonu své činnosti do kontaktu s osobami ohroženými domácím násilím. Ministerstvo vnitra rovněž nadále podporovalo vytváření policejních týmů specializovaných na domácí násilí.

V rámci zvyšování společenského povědomí došlo na MV k uspořádání odborné konference k problematice nebezpečného pronásledování, která s domácím násilím úzce souvisí.

Byla rovněž ustavena interdisciplinární pracovní skupina, která by se měla zabývat tvorbou zadání výzkumů v oblasti domácího násilí.

Za účelem zvýšení efektivity právní úpravy k ochraně obětí domácího násilí (a trestných činů obecně) Ministerstvo spravedlnosti připravilo návrh zákona o obětech trestných činů, který byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 15. února 2012 č. 82.

2. Vývoj v oblasti domácího násilí

2.1. Počty vykázaných osob

Dne 1. ledna 2007 nabyl účinnosti zákon č. 135/2006 Sb., kterým se mění některé zákony v oblasti ochrany před domácím násilím. Tento zákon mimo jiné zakotvil nové oprávnění Policie ČR v podobě institutu vykázaní, které je **preventivním opatřením** směřujícím k ochraně osob ohrožených domácím násilím a je ukládáno bez ohledu na případnou následnou trestněprávní kvalifikaci násilné osoby.

Tabulka č. 1: Počet vykázaných osob 2007 - 2011²

Počet vykázaných osob	2007	2008	2009	2010	2011
Rok	862	679	778	1058	1430

² Zdroj: Bílý kruh bezpečí: Domácí násilí – Přehled o vykázaní v ČR za rok 2011. Dostupné na <http://www.domacinasili.cz/files/index.php?id=32>.

Statistiky v oblasti vykázání jsou kontinuálně sledovány od roku 2007. V období od zavedení institutu vykázání do roku 2011 (s výjimkou roku 2008) je možné sledovat vzrůstající trend počtu vykázanych osob. V roce 2011 byl zaznamenán dosud největší počet vykázanych osob (1430), přičemž tento počet je přibližně **o 66 % vyšší než v roce 2007** (862). Během pěti let od aplikace institutu vykázání tak došlo k 2/3 nárůstu počtu vykázanych osob. Zvyšující se trend počtu vykázanych osob lze vyhodnotit jako kombinaci několika faktorů. Může znamenat jak faktické zvýšení jeho výskytu, tak také snížení latence tohoto jevu. V neposlední řadě může nasvědčovat také tomu, že Policie ČR již umí institut vykázání efektivně využívat.

Dle informací Asociace pracovníků intervenčních center (APIC) v rámci celkového počtu vykázání označila Policie ČR 2060 osob za ohrožené, z toho bylo 173 mužů, 1446 žen a 441 dětí. Nejčastěji se jednalo o násilí v manželských soužitích (585) a soužitích družských (488), oproti jiným obdobím vzrostl počet násilných zletilých dětí vůči rodičům (351). Domácím násilím bylo ohroženo v případech vykázání celkem 836 rodin za účasti 2016 nezletilých dětí, z nichž 441 bylo ohroženo přímo a 1575 nepřímo – v roli svědků.³

Tabulka č. 2: Počet vykázanych osob v roce 2011 dle krajů⁴

Kraj	Počet vykázanych	Počet vykázanych na 1 mil. obyvatel
Jihočeský	72	113
Jihomoravský	118	99
Karlovarský	137	441
Královehradecký	45	81
Liberecký	82	183
Moravskoslezský	135	105
Olomoucký	112	174
Pardubický	92	178
Plzeňský	23	40
Hlavní město Praha	123	97
Středočeský	121	94
Ústecký	202	243
Vysočina	42	81
Zlínský	126	210

Z hlediska regionálního bylo v roce 2011 nejvíce osob vykázáno v **Ústeckém kraji (celkem 202)**, **Karlovarském kraji (celkem 137)** a **Moravskoslezském kraji (celkem 135)**. Přepočet počtu vykázanych osob na počet obyvatel v jednotlivých krajích ukazuje zásadní disproporci využívání institutu vykázání v jednotlivých

³ Zdroj: Asociace pracovníků intervenčních center – Statistika za rok 2011 – komentář. Dostupné na <http://domaci-nasili.cz/Download/Komentar%20APIC%202011.doc>

⁴ Zdroj: MPSV s využitím dat ČSÚ a Bílého kruhu bezpečí: Domácí násilí – Přehled o vykázání v ČR za rok 2011. Dostupné na <http://www.domacinasilii.cz/files/index.php?id=32>.

krajích. Zatímco v Karlovarském kraji bylo v přepočtu vykázáno 441 osob na 1 milion obyvatel, v Kraji Vysočina a Královehradeckém kraji byl tento počet více než pětinasobně nižší (81 vykázaných osob na 1 milion obyvatel) a v Plzeňském kraji dokonce více než jedenáctinásobně nižší (40 vykázaných osob na 1 milion obyvatel). Tyto disproporce, spíše než o výrazných rozdílech ve výskytu domácího násilí v jednotlivých krajích, mohou vypovídat o schopnosti a ochotě Policie ČR v jednotlivých regionech institut vykazání efektivně využívat.

2.2 Trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí – počet zjištěných skutků

Podle ustálené judikatury se trestným činem Týrání osoby žijící ve společném obydlí (§ 199 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník) rozumí zlé nakládání s osobou blízkou nebo jinou osobou žijící s pachatelem ve společném obydlí, vyznačující se vyšším stupněm hrubosti a bezcitnosti a určitou trvalostí. Nevyžaduje se, aby u týrané osoby vznikly následky na zdraví, ale musí jít o jednání, které týraná osoba pro jeho krutost, bezohlednost nebo bolestivost pociťuje jako těžké příkoří⁵. Dle usnesení Nejvyššího soudu ze dne 10. srpna 2011 se týráním mohou rozumět i verbální útoky, které spočívají v hrubých a velmi vulgárních nadávkách a urážkách poškozené osoby vyznačující se bezcitností a surovostí⁶.

Tabulka č. 3: Počet trestných činů Týrání osoby žijící ve společném obydlí 2008 - 2011⁷

Trestný čin Týrání osoby žijící ve spol. obydlí	2008	2009	2010	2011
zjištěno skutků	522	507	568	661
objasněno skutků	425	410	477	534
stíháno osob	400	384	436	485
- z toho ženy	18	16	18	11

Stejně jako v případě vykázání, byl i v případech výskytu trestného činu týrání osoby žijící ve společném obydlí v roce 2011 zaznamenán nejvyšší výskyt tohoto činu. Dle údajů Policie ČR bylo v roce 2011 celkem zjištěno 661 případů týrání osoby žijící ve společném obydlí. V souvislosti s tímto trestným činem bylo v roce **2011 stíháno celkem 485 osob, z toho 11 žen.**

⁵ srov. rozhodnutí NS R 20/2006 SbRt.

⁶ srov. rozhodnutí NS 3 Tdo 963/2011-32

⁷ Zdroj: Policie ČR: Statistické přehledy kriminality. Dostupné na <http://www.policie.cz/clanek/statisticke-prehledy-kriminality-mapy-kriminality.aspx>.

2.3. Trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí – počet odsouzených osob

Dle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v roce 2011 pravomocně za trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí (dle § 199 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník a dle §215a zákona č. 140/1961 Sb., trestní zákon) odsouzeno celkem 283 osob (z toho 9 žen). Nepodmíněný trest odnětí svobody byl uložen 75 osobám, podmíněný trest odnětí svobody byl uložen celkem 205 osobám.

Tabulka č. 4: Počet pravomocně odsouzených osob za trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí 2008 - 2011⁸

Počet pravomocně odsouzených osob za tr. čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí	2008	2009	2010	2011
Počet odsouzených osob	281	238	271	283
- z toho žen	5	8	9	9
Trest odnětí svobody nepodmíněný	72	56	68	75
Trest odnětí svobody podmíněný	200	171	201	205

Počet pravomocně odsouzených osob za trestný čin Týrání osoby žijící ve společném obydlí byl v roce 2011 nejvyšší od roku 2008. Přibližně čtvrtina z odsouzených osob je odsouzena k nepodmíněnému trestu odnětí svobody, přičemž tento poměr se v letech 2008 – 2011 výrazněji neměnil.

Přestože lze vysledovat zvyšující se trend monitorovaných jevů souvisejících s domácím násilím, závěry o skutečném vývoji v oblasti výskytu domácího násilí na základě těchto trendů činit nelze. Vzhledem k charakteru domácího násilí (vysoké míře latence) nelze z výše uvedených trendů jednoznačně usuzovat rostoucí výskyt domácího násilí v české společnosti. Rostoucí trend v oblasti vykazání a počtu zjištěných trestných činů v oblasti domácího násilí spíše než na rostoucí výskyt domácího násilí ukazují na schopnost Policie ČR a dalších orgánů činných v trestním řízení efektivně aplikovat a vynucovat legislativu proti domácímu násilí.

3. Souhrnná zpráva o plnění NAP DN za rok 2011

Následující část obsahuje základní informace o plnění úkolů NAP DN, jejichž termín plnění byl stanoven na rok 2011 (a to i těch úkolů, jejichž termín plnění spadá do roku 2011 i jen částečně). Souhrn podkladů, které jednotlivé resorty k plnění úkolů poskytly je obsažen v příloze č. 1 *Informace o plnění NAP DN ze strany jednotlivých resortů*.

Usnesením vlády ČR ze dne 23. listopadu 2011 č. 876 došlo ke schválení přesunu Rady, jejího sekretariátu a agendy rovných příležitostí žen a mužů z Úřadu vlády ČR

⁸ Zdroj: Ministerstvo spravedlnosti: Statistika a výkaznictví. Dostupné na <http://cslav.justice.cz/InfoData/prehledy-statistickych-listu.html>.

na Ministerstvo práce a sociálních věcí. V souvislosti s tímto přesunem dojde v rámci NAP DN ke změně gesce a za plnění úkolů, jejichž gesce byla přidělena zmocněnkyni vlády pro lidská práva (ZLP), bude odpovídat Ministerstvo práce a sociálních věcí. V tomto smyslu dojde společně s předložením Souhrnné zprávy vládě i k předložení návrhu na aktualizaci úkolů NAP DN.

Souhrnná zpráva byla projednána Výborem. Výbor k Souhrnné zprávě přijal stanovisko a doporučení, která jsou uvedena k některým z jednotlivých aktivit v následující části. Stanovisko a doporučení Výboru bylo Výborem v souladu s čl. 4 odst. 4 jednacího řádu Rady schváleno per rollam ke dni 30. dubna 2012.

Souhrnná zpráva byla projednána a schválena Radou na jejím zasedání dne 29. května 2012.

Souhrnná zpráva o plnění Národního akčního plánu prevence domácího násilí na léta 2011 až 2014 v roce 2011

Oblast 1 PODPORA OSOB OHROŽENÝCH DOMÁCÍM NÁSILÍM

Aktivita	Indikátory	Gestor / +spolugestor	Termín
1.1 Vytvoření druhových standardů práce s osobami ohroženými domácím násilím.	1) Komparativní studie různých standardů v EU, případně v USA. 2) Návrh standardů pro ČR.	Doporučuje se: NNO Spolupráce MPSV	2011-2012
1.2 Vytvoření druhových standardů pro utajené azylové pobyty.	Vytvoření standardů poskytování utajeného azylového pobytu osobám ohroženým domácím násilím a jejich dětem.	Doporučuje se: NNO Spolupráce MPSV	2011-2012

Informace o plnění: Úkoly *Vytvoření druhových standardů práce s osobami ohroženými domácím násilím* a *Vytvoření druhových standardů pro utajené azylové pobyty* mají doporučující charakter a byly doporučeny NNO. Role MPSV v rámci plnění těchto úkolů je asistenční a MPSV se na plnění tohoto úkolu podílí např. prostřednictvím sekretariátu Výboru, který se vytváření druhových standardů v roce 2011 věnoval. Výbor na svém zasedání dne 15. prosince 2011 navrhl vytvoření pracovní skupiny, která se bude navržením těchto standardů intenzivně věnovat. Tato pracovní skupina následně vznikla na jednání Výboru dne 15. března 2012.

1.3 Podpora zajištění dostupnosti sociálních služeb typu azylové domy s utajenou adresou pro osoby ohrožené domácím násilím v návaznosti na krajské střednědobé plány rozvoje sociálních služeb.	Počet míst ve specializovaných utajených azylových domech pro osoby ohrožené domácím násilím, které poskytují komplexní specializovanou pomoc.	MPSV spolupráce: kraje, NNO	Průběžně do roku 2014
--	--	-----------------------------	-----------------------

Informace o plnění: V roce 2011 MPSV podpořilo celkem čtyři utajené azylové domy pro osoby ohrožené domácím násilím celkovou částkou 7 750 000 Kč. Blíže viz příloha č. 1 Informace o plnění NAP DN ze strany jednotlivých resortů.

Stanovisko a doporučení Výboru: Problematika domácího násilí, tak jak ji nastiňuje NAP DN, není zatím ze strany MPSV dostatečně systémově řešena. Prohledáváním Registru poskytovatelů sociálních služeb lze vysledovat, že dostupnost služeb pro komplexní služby rodinám zasaženým domácím násilím je na území ČR naprosto nedostatečná. Tyto specifické služby, včetně Intervenčních center jsou k dispozici pouze ve větších městech, jsou rozloženy na území ČR velmi nerovnoměrně.

Řešení vidíme ve vypracování a následném zavedení do praxe druhových standardů pro práci v oblasti domácího násilí (standardy práce s osobami ohroženými DN, standardy pro utajené pobyty, standardy práce s násilnou osobou) následně je nezbytné včlenění této specifické služby jako zvláštní služby do zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách. *Doplnění stanoviska MPSV: MPSV nebude včleňovat druhové standardy do zákona č. 108/2006 Sb.. Zastává názor, že naplnění Aktivit 1.1 a 1.2 „NAP DN“ je v kompetenci NNO. MPSV se podílí pouze prostřednictvím sekretariátu Výboru (viz. Informace o plnění na str.6). Pro všechny sociální služby platí stejné Standardy kvality sociálních služeb (SQSS), tj.příloha č.2 prováděcí vyhlášky k zákonu č.108/2006 Sb., č.505/2006 Sb.. Každá služba může na své kvalitě pracovat dále a není neobvyklé, že vznikají tzv. druhové standardy, které vyjadřují specifika určitého druhu služby. Nelze je nicméně zapracovat do stávající právní úpravy v gesci MPSV.*

1.6 Podpora specializovaných poradenských center pro osoby ohrožené domácím násilím.	Počet specializovaných center pro osoby ohrožené domácím násilím s ohledem na dostupnost služby.	MPSV spolupráce: MV, MZD, kraje, NNO	2011-2012
--	--	--------------------------------------	-----------

Informace o plnění: MZd v roce 2011 pokračovalo v transformaci dětských domovů pro děti do 3 let věku v dětská centra, jejichž cílem je poskytování komplexní odborné zdravotní péče (diagnostická, léčebně-preventivní, rehabilitační, psychologická, poradenská a jiná), s převahou služeb ambulantních a semiambulantních a minimalizací služeb lůžkových. Tyto služby budou k dispozici všem potřebným, a to

zejména ohroženým dětem bez rozdílu věku a jejich rodinám včetně dětem ohroženým domácím násilím (blíže viz příloha č. 1 Informace o plnění NAP DN ze strany jednotlivých resortů).

Stanovisko a doporučení Výboru: Transformace dětských domovů pro děti do 3 let na dětská centra se týkají výhradně nezletilých osob. NAP DN ukládá především MPSV podporu specializovaných poradenských center pro osoby ohrožené domácím násilím bez ohledu věku. Vzhledem k tomu, že zejména v menších městech je specializovaná poradenská pomoc pro osoby ohrožené domácím násilím nedostatečná, doporučuje se podporu těmto typům pracovišť zintenzivnit.

1.7 Podpora služby intervenčního centra pro osoby ohrožené domácím násilím.	Počet intervenčních center pro osoby ohrožené domácím násilím s ohledem na dostupnost služby.	MPSV	průběžně
---	---	------	----------

Informace o plnění: MPSV průběžně poskytuje podporu registrovaným intervenčním centrům. V roce 2010 působilo v České republice celkem 18 registrovaných intervenčních center, které dle údajů MPSV poskytly své služby 3121 anonymních uživatelů.

1.8 Vytvoření sítě sociálního bydlení pro osoby ohrožené domácím násilím.	Počet sociálních bytů vyčleněných pro osoby ohrožené domácím násilím – následná pomoc.	MMR spolupráce: kraje, obce	2011-2014
---	--	-----------------------------	-----------

Informace o plnění: Ministerstvo pro místní rozvoj každý rok vyhlašuje v rámci dotačního programu Podpora bydlení podprogram Podpora výstavby podporovaných bytů. Cílem podpory je vznik podporovaných bytů na území České republiky sloužících k poskytování sociálního bydlení pro osoby, které mají ztížený přístup k bydlení v důsledku zvláštních potřeb vyplývajících z jejich nepříznivé sociální situace (věk, zdravotní situace, sociální okolnosti jejich života). Údaje o počtu podporovaných bytů za rok 2011 (předběžná čísla):

	Počty zahájených bytů	Finanční prostředky na zahájené byty v mil. Kč
Pečovatelské byty	124	73,972
Vstupní byty	104	50,265

Stanovisko a doporučení Výboru: Pečovatelské a vstupní byty se osob ohrožených domácím násilím týkají jen velice okrajově, a to pokud je oběť domácího násilí zároveň osobou se zdravotním postižením nebo je zároveň osobou opustivší

pobytové zařízení pro mladistvé bez rodiny a odcházející z Domu na půli cesty. NAP DN má výše uvedeným úkolem na mysli síť sociálních bytů pro osoby, které se staly oběťmi domácího násilí, prošly specializovanou pomocí (včetně utajeného pobytu nebo pobytového programu jiného typu pro oběti domácího násilí) a následně se osamostatnily, jejich ekonomická situace však nedovoluje nájem bytu za běžných komerčních podmínek na trhu bytů.

Oblast 2 DĚTI OHROŽENÉ DOMÁCÍM NÁSILÍM

2.1 Podpora provozu pracovišť zaměřených na práci s dětmi jako oběťmi i svědky domácího násilí (krizová intervence, individuální i skupinová terapie, internetové poradenství, kurzy sebeobrany) – v návaznosti na úkol č. 1.6, podpora vzniku a udržování kapacit ne-ústavní péče o děti, které nemohou být po přechodnou dobu v péči rodičů nebo jiných blízkých osob.	1) Počet založených/podpořených center v kontextu komunitních plánů krajů a obcí. 2) Rozsah zajišťované ne-ústavní péče o děti.	MPSV spolupráce: kraje, obce, PČR	2011-2013
--	--	-----------------------------------	-----------

Informace o plnění: Policie ČR v roce 2011 pokračovala v budování a podpoře systému psychologické pomoci obětem, jehož základním kamenem jsou skupiny krizové intervence zřízené na úrovni krajských ředitelství policie. Krizoví interventů jsou průběžně speciálně školeni pro přímou krizovou intervenci i pro telefonickou podporu. V rámci tohoto systému bylo od jeho spuštění 1. července 2010 do 30. června 2011 vyškoleny 27 lektorů, 206 krizových interventů, poskytnuto 816 krizových intervencí 1540 osobám v rámci 669 událostí.

Policisté se v problematice obětí trestné činnosti a mimořádných událostí mohou obrátit i na speciální nonstop linku pro podporu systému pomoci obětem. Pokud se policisté pracující v terénu setkají s případem domácího násilí, tak prostřednictvím operačního střediska za využití komunikačního systému Dispečer – Maják 158 při zápisu této události do systému dojde k automatickému odeslání SMS zprávy se základními informacemi k případům vybraným uživatelům, tedy i např. psychologům, kteří pak s policisty spolupracují. Policisté na regionálních úrovních i nadále intenzivně spolupracují s dalšími subjekty v rámci interdisciplinárních týmů.

Stanovisko a doporučení Výboru: Počet pracovišť specializovaných na práci s dětmi ohroženými domácím násilím, včetně pracovišť poskytujících služby rodinnému systému zasaženému domácím násilím s ohledem na bezpečí a zdravý rozvoj dětí (včetně poskytování služeb tzv. asistovaného setkávání rodiče s dětmi) je v současnosti nedostatečný a výskyt těchto pracovišť je pouze ve velkých městech

(Praha, Brno, apod.). Doporučuje se tedy podporu těmto typům pracovišť zintenzivnit.

2.2 Legislativní ochrana dětí, svědků domácího násilí, při vykazání pachatele domácího násilí podle zákona o Policii ČR.	Legislativní úprava – novela úpravy vykazání v zákoně o policii – rozšíření postavení ohrožené osoby ex lege i na dítě, které je svědkem domácího násilí.	MV+MPSV	2011
--	---	---------	------

Informace o plnění: Předmětná změna je obsažena v návrhu novely zákona č. 273/2008 Sb., o Policii ČR s termínem předložení 2012.

Oblast 3 PRÁCE S NÁSILNÝMI OSOBAMI

3.1 Výzkum / monitoring chování násilných osob po vykazání nebo po odchodu ohrožené osoby.	1) Metodika monitoringu. 2) Roční monitoring. 3) Závěrečná zpráva z monitoringu.	MV+MSP	2011-2012
--	--	--------	-----------

Informace o plnění: Plněno částečně. Ministerstvo spravedlnosti schválilo Střednědobý plán výzkumné činnosti Institutu pro kriminologii a sociální prevenci (dále jen „IKSP“) na období 2012-2015, v rámci kterého bude IKSP provádět výzkum se zaměřením na zjišťování a základní charakteristiku nových forem násilné trestné činnosti, jehož jednou částí bude výzkum zaměřený do oblasti domácího násilí. Výzkum se zaměří jak na problematiku obětí, tak i na pachatele v této oblasti. V souladu s původním zadáním bude ukončen do konce roku 2013. Terénní šetření bude orientováno:

- 1) na zjištění forem v současnosti se vyskytujícího evidovaného domácího násilí ve vybraných skupinách obyvatelstva ČR (údaje budou čerpány z dostupných zdrojů - státní zařízení a instituce, nestátní zařízení);
- 2) na získání informací o dopadu dosavadních pravomocně ukončených případů domácího násilí na pachatele a o dopadu domácího násilí na vybranou skupinu evidovaných obětí domácího násilí;
- 3) na získání a vyhodnocení informací, jak je dosud na pachatele domácího násilí v ČR působeno. U tohoto bodu platí výhrada MSp, uvedená v původním znění Akčního plánu (poznámka pod čarou č. 47) v tom smyslu, že resort MSp má k dispozici pouze informace, týkající se pravomocně ukončených případů.

3.2 Pilotní program práce s násilnými osobami.	1) Realizace odborného semináře za účasti odborníků a odbornic z EU.	MV+MPSV spolupráce: NNO	2011-2012
	2) Provoz pilotního programu (6-12 měsíců).	MV+MPSV spolupráce: NNO	2011-2012
	3) Závěrečná zpráva z pilotního programu s důrazem na jeho začlenění do systému prevence domácího násilí.	MV+MPSV spolupráce: NNO	2011-2012

Informace o plnění: Plněno částečně. Ministerstvo vnitra se od roku 2009 zaměřuje na práci s násilnou osobou formou finanční podpory NNO. V roce 2011 byly podpořeny 3 NNO, pro rok 2012 je to pak 7 NNO, které se věnují práci s násilnou osobou. Projekty se soustředí na vytváření a realizaci resocializačních programů pro násilné osoby, vytvoření metodiky a manuálů pro odborníky, kteří jsou v kontaktu s touto cílovou skupinou, dále také oblast vzdělávání odborníků, zejména psychologů, terapeutů, pracovníků Probační a mediační služby, justice, policie atd. MV také v roce 2011 zřídila pracovní skupinu pro přípravu koncepce pro práci s násilnou osobou, která by měla osahovat systémová opatření a zejména návrh legislativních změn v této oblasti. V 2. pol. 2012 bude MV k tomuto tématu organizovat celostátní konferenci s mezinárodní účastí.

Stanovisko a doporučení Výboru: Výboru, v souladu s MV, jde o vypracování systémového řešení práce s násilnou osobou. Zkušenost z dosavadní práce ukazuje, že práce s násilnou osobou, pokud je nařízena soudem, je smysluplná a přináší dobré výsledky, a to obzvláště s přihlédnutím k situaci dětí těchto osob. Výbor proto v roce 2012 připravuje pracovní skupinu, která by ve spolupráci s MPSV pracovala na standardech pro práci s násilnou osobou a úzce spolupracovala s již na MV ustanovenou pracovní skupinou pro přípravu koncepce práce s násilnou osobou.

Oblast 4 VZDĚLÁVÁNÍ A INTERDISCIPLINÁRNÍ SPOLUPRÁCE

4.1 Využití stávajících materiálů, jejich doplnění, resp. vytvoření koncepce a metodiky vzdělávání v oblasti domácího násilí pro jednotlivé resorty.	Návrh koncepce a metodiky vzdělávání v oblasti domácího násilí pro jednotlivé resorty:	MŠMT spolupráce:	2011-2012
	1) lékaři, lékařky a zdravotnický personál	MZD	
	2) učitelé, učitelky, vychovatelé, vychovatelky, pedagogičtí pracovníci a pracovníce	MŠMT	
	3) soudci a soudkyně, státní zástupci a státní zástupkyně	MSP	
	4) policisté a policistky	MV	
	5) sociální pracovníci a sociální pracovníce (včetně OSPOD)	MPSV	

Informace o plnění: Klíčovou aktivitou MŠMT v roce 2011 bylo zahájení prací na revizi rámcových vzdělávacích programů pro základní vzdělávání (dále jen „RVP ZV“). Při revizi RVP ZV budou nadále zohledňovány i úkoly MŠMT v NAP DN zejména o úkol 4.1 Využití stávajících materiálů, jejich doplnění, resp. vytvoření koncepce a metodiky v oblasti domácího násilí – doplnění RVP o problematiku domácího násilí na všech stupních vzdělávání a úkol 5.2 Prevence na školách - metodika zařazení prevence do příslušných vzdělávacích oblastí na ZŠ a SŠ.

Pro rok 2011 bylo další klíčovou aktivitou MŠMT vzdělávání v oblasti domácího násilí pedagogických pracovníků, zejména učitelů a vychovatelů (úkoly 4.1, 4.2, 4.3). Tento cíl naplňovaly tři vzdělávací akce, kterých se celkem zúčastnilo 172 pedagogických pracovníků, především z mateřských a základních škol z různých krajů.

Jednalo se o následující akce:

- 1) Vzdělávací program „Krizová intervence aneb Jak neztratit půdu pod nohama“,
- 2) Seminář „Problematika psychického a fyzického týrání dětí“,
- 3) Celorepublikový seminář „Podpora multidisciplinární spolupráce v problematice ochrany dítěte na místní úrovni, ale i v celorepublikovém a mezinárodním kontextu“.

Bližší viz příloha č. 1 *Informace o plnění NAP DN ze strany jednotlivých resortů.*

Pro období 2010/2011 byla mezi Ministerstvem zdravotnictví a WHO/EURO uzavřena „BCA smlouva (Biennial Collaborative Agreement)“. Jednou z priorit této smlouvy je také prevence násilí na dětech („Naplnění politik podpory zdraví a prevence onemocnění a naplnění programů zaměřených na prevenci násilí a úrazů“). V rámci této aktivity byl připraven základní vzdělávací modul dle TEACH

VIP (violence and injury prevention) users´manual pro potřeby ČR a tento modul byl následně ověřen v praxi - vzdělávací kurz pro odborníky ve dnech 21. - 22. června 2011, LF3. UK.

V rámci činnosti Ministerstva spravedlnosti je problematika domácího násilí dlouhodobě zařazována do systému vzdělávání Justiční akademie, kterého se účastní soudci, státní zástupci, justiční a právní čekatelé, ale i další profesní skupiny resortu justice, především asistenti soudců a asistenti státních zastupitelství či vyšší soudní úředníci. Vzdělávací akce jsou zařazovány do vzdělávání v oblasti trestního a civilního soudnictví zaměřené na aktuální a výkladové otázky ze soudní praxe v provázanosti na stávající legislativu. Vzdělávací akce obsahují přednáškové či studijní bloky související s domácím násilím, např. psychologické aspekty domácího násilí, typologie pachatelů, výslech dětí a mladistvých, kriminalistické a znalecké postupy aj. V roce 2011 se uskutečnilo 7 jednodenních či vícedenních seminářů, v roce 2012 se uskutečnilo nebo je plánováno celkem 7 vzdělávacích akcí (z toho jedna akce dvoudenní).

Justiční akademie nabízí soudcům a státním zástupcům vzdělávání, které je zaměřeno na interdisciplinární spolupráci v rámci pomoci obětem domácího násilí a osobám ohroženým. Interdisciplinární spolupráci představují lektoři těch odborných profesí, které se setkávají při své činnosti s osobami ohroženými domácím násilím. Jedná se o specialisty resortu Ministerstva vnitra, Policie ČR, zástupce soudních znalců či lékařů - specialistů, státní zástupce, soudce trestního i civilního úseku, zástupce neziskových (nevládních) organizací, zástupce interdisciplinárních týmů na regionální úrovni, nově vzniklé Sdružení rodinně právních a opatrovnických soudců aj. Tato interdisciplinární spolupráce v oblasti prevence, rozpoznání a kvalifikované pomoci nebo adekvátního postupu v případech domácího násilí, výměna zkušeností a relevantních informací v dané oblasti, je již několik let postupně a systematicky zařazována do vzdělávání. Justiční akademie v rámci výchovně vzdělávací činnosti rozšiřuje počet lektorů zastupujících profesní skupiny, které se při své činnosti dostávají do kontaktu s osobami ohroženými domácím násilím.

Justiční akademie v roce 2011 uspořádala řadu seminářů, kurzů a konferencí zaměřených na vzdělávání soudců, státních zástupců a soudních znalců. Blíže informace o tématech jednotlivých seminářů a jejich rozsahu viz *příloha č. 1 Informace o plnění NAP DN ze strany jednotlivých resortů.*

V průběhu let 2010-2011 byly v rámci činnosti Ministerstva vnitra připraveny dva vzdělávací kurzy pro policisty, do kterých byla začleněna problematika domácího násilí, nebezpečného pronásledování a krátkodobé ochrany. Po pilotním ověření v průběhu 1. čtvrtletí roku 2011 se oba kurzy začaly postupně realizovat ve vyšších policejních školách. Informace jsou policistům předávány taktéž v rámci specializačních školení. K problematice domácího násilí jsou pořádána pravidelná školení, semináře a konference. V tomto směru velmi úzce spolupracuje MV s nevládním sektorem a APIC. Za rok 2011 bylo proškoleny více než 3000 policistů.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách ukládá sociálním pracovníkům a pracovníkům v sociálních službách povinnost dalšího vzdělávání, kterým si obnovují, upevňují a doplňují kvalifikaci. Tato povinnost je stanovena v rámci minimálně 24 hodin za kalendářní rok a považuje se za prohlubování kvalifikace podle ustanovení § 230 zákona č. 262/2006 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů. Další vzdělávání MPSV uskutečňuje na základě akreditace vzdělávacích zařízení a vzdělávacích programů udělené ministerstvem na vysokých školách, vyšších odborných školách a ve vzdělávacích zařízeních právnických a fyzických osob. Sociální pracovníci a pracovníci v sociálních službách mohou využívat následujících forem dalšího vzdělávání:

- a) specializační vzdělávání zajišťované vysokými školami a vyššími odbornými školami navazující na získanou odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka,
- b) účast v akreditovaných kurzech,
- c) odborné stáže v zařízeních sociálních služeb,
- d) účast na školicích akcích.

Další vzdělávání je také tzv. „uznatelným nákladem“ při žádosti o dotace z dotačního titulu MPSV. V roce 2010 vydalo MPSV souhrnné Metodické doporučení č. 3/2010 k postupu orgánů sociálně-právní ochrany dětí v případech domácího násilí (viz http://www.mpsv.cz/files/clanky/9466/metodika_3.pdf). Metodické doporučení se zaměřuje jednak na úkoly orgánů sociálně-právní ochrany dětí při poskytování pomoci osobám ohroženým domácím násilím a na jejich spolupráci s dalšími zúčastněnými orgány a subjekty (orgány činné v trestním řízení, soudy, poskytovatelé sociálních služeb), jednak obsahuje rozbor existujících institutů na ochranu osob ohrožených domácím násilím (institut vykázání, předběžné opatření soudu podle § 76b o.s.ř., trestněprávní ochrana, intervenční centra a další sociální služby).

4.2 Průběžné školení pracovníků a pracovníc klíčových institucí a organizací. ⁹	Počet proškolených pracovníků a pracovníc, rozsah školení.	MŠMT spolupráce: MZD, MPSV, MV, MSP	2011- 2012
--	--	---	---------------

Informace o plnění: Viz informace o plnění k bodu 4.1.

⁹ Lze realizovat jak v rámci metodického působení, tak eventuálním zohledněním tohoto cíle v zákoně o úřednicích územních samosprávných celků, zákoně o sociálních službách, zákoně o soudech a soudcích, zákoně o pedagogických pracovnících atd.

4.3 Podpora a rozšíření interdisciplinární spolupráce.	1) Počet nově vzniklých interdisciplinárních týmů na regionální úrovni.	MPSV+MV spolupráce: MZD, MSP, MŠMT, kraje, obce	2011 - 2014
	2) Výstupy z činnosti interdisciplinárních týmů na lokální úrovni.	spolupráce: kraje, obce	

Informace o plnění: V roce 2011 byla mezi PČR a APIC¹⁰ uzavřena dohoda o společném školení policistů, policisté se účastní práce interdisciplinárních týmů (IDT) na úrovni krajů, někteří působí též jako právní poradci v intervenčních centrech

4.4 Podpora vytvoření specializovaných týmů na úrovni Policie ČR.	Návrh koncepce vytvoření specializovaných týmů na úrovni PČR.	MV	2011- 2012
---	---	----	---------------

Informace o plnění: Specialisté fungují v rámci Městského ředitelství Ostrava a Městského ředitelství Brno (skupina Domácí násilí), kde jsou zařazeni policisté, kteří řeší případy domácího násilí komplexně od přestupků přes vykázní a trestnou činnost. Specializace PČR byla zavedena krátkodobě v roce 2010 až 2011 také na některých obvodních odděleních v Praze, ale z důvodu personálních, byla následně zrušena. MV se v dalším období bude snažit o zavedení specialistů v rámci krajských ředitelství, což zčásti aktuálně zastrešují tzv. metodici domácího násilí, kteří se mj. podílí také na průběžném vzdělávání příslušníků PČR a dalších aktivitách v prevenci domácího násilí.

4.5 Podpora školení soudců a soudkyň v problematice domácího násilí.	1) Počet proškolených soudců a soudkyň.	MSP	2011- 2012
	2) Analýza možnosti specializace soudců a soudkyň pro rodinné věci (opatrovnictví, domácí násilí...).		

Informace o plnění: Podrobné informace o tématech a rozsahu jednotlivých školení pořádaných v roce 2011 Justiční akademie jsou uvedeny v *příloze č. 1 Informace o plnění NAP DN ze strany jednotlivých resortů.*

Stanovisko a doporučení Výboru: Výbor oceňuje práci resortů v otázkách vzdělávání a interdisciplinární spolupráce, která byla učiněna. Musí však konstatovat, že zmíněné plnění neobsahovalo plně to, co bylo stanoveno NAP DN. Cílem NAP

¹⁰ Asociace pracovníků intervenčních center ČR, více také na www.domaci-nasili.cz

DN v této oblasti jsou cílené specializované systémové programy týkající se výhradně domácího násilí jako negativního společenského jevu. Výbor dále doporučuje MSp přezkoumat možnost povinného vzdělávání soudců a státních zástupců v oblasti domácího násilí.

Oblast 5 SPOLEČNOST A DOMÁCÍ NÁSILÍ

5.2 Prevence na školách.	1) Metodika zařazení prevence do příslušných vzdělávacích oblastí ¹¹ na ZŠ, SŠ.	MŠMT	2011
	2) Podpurná osvětová kampaň.	MŠMT	2011
	3) Metodika zařazení prevence násilí v předškolním věku.	MŠMT	2011

Informace o plnění: viz úkol 4.1

5.3 Konference k různým tématům domácího násilí (např. důsledky ekonomické krize, efektivita trestního zákona – nebezpečné pronásledování, aj.).	1) Konference k ekonomickým dopadům domácího násilí.	ZLP+MV	2011
	2) Konference k pronásledování.	ZLP+MV	2011

Informace o plnění: MV dne 23. listopadu 2011 uspořádalo pro odbornou veřejnost konferenci o nebezpečném pronásledování. Konference proběhla pod záštitou zmocněnkyně vlády pro lidská práva Moniky Šimůnkové a zúčastnilo se jí více než sto zástupců MV a odborníků z řad policie, justice a soudní psychologie. Výstupy a prezentace z konference jsou dostupné na internetové stránce MV (<http://www.mvcr.cz/clanek/ministerstvo-vnitro-usporadalo-konferenci-o-stalkingu.aspx>).

Oddělení rovnosti žen a mužů Sekce pro lidská práva Úřadu vlády ČR navrhlo, aby termín uspořádání konference k ekonomickým dopadům domácího násilí byl posunut na rok 2013. Důvodem je jednak připravovaná studie organizace proFem, která by měla sloužit jako výchozí studie ekonomických dopadů domácího násilí v ČR a jejíž výstupy se předpokládají v průběhu roku 2012 a jednak možnost financování této konference v rámci projektu spolufinancovaného z Finančních mechanismů Norska, který oddělení rovnosti žen a mužů (resp. od 1. ledna 2012 referát rovných příležitostí žen a mužů, MPSV) připravuje. O tomto návrhu byl Výbor informován na svých zasedáních ve dnech 14. července 2011 a 10. října 2011.

Stanovisko a doporučení Výboru: Výbor bere posunutí termínu konference k ekonomickým dopadům domácího násilí na vědomí.

¹¹ Jedná se zejména o vzdělávací oblast výchova ke zdraví a zdravému životnímu stylu, Člověk a jeho svět, Člověk a společnost a vybraná průřezová témata doplňujícího vzdělávacího oboru etická výchova pro základní vzdělávání.

Oblast 6 ANALÝZY A STUDIE

6.1 Koordinace monitorovacích a analytických aktivit v oblasti domácího násilí.	1) Vznik/existence interdisciplinární pracovní skupiny pro analýzy.	ZLP	2011-2014
	2) Setkání skupiny 1x ročně + zadání 1 nového výzkumu.	ZLP	2011-2014
	3) Realizace výzkumu.	ZLP	2011-2014

Informace o plnění: Dopisem ze dne 26. července 2011 byly osloveny relevantní veřejné vysoké školy s žádostí o nominaci zástupců a zástupkyň do interdisciplinární pracovní skupiny pro analýzy. Celkem sekretariát Výboru obdržel osm nominací, které byly rozšířeny o nominace vzešlé na zasedání Výboru dne 10. října 2011. Setkání pracovní skupiny a vytvoření zadání nového výzkumu se plánuje v průběhu roku 2012.

6.4 Rozšíření statistiky Policie ČR.	Trestné činy/Vraždy motivované osobními vztahy – sledování vztahu mezi obětí a pachatelem.	MV	2011
--------------------------------------	--	----	------

Informace o plnění: Úkol splněn. Tyto údaje Policie ČR již eviduje.

Oblast 7 LEGISLATIVA

7.1 Provést analýzu efektivity a provázanosti stávající trestněprávní i občanskoprávní legislativy a posoudit vhodnost zachování její formy či jejího nahrazení jedním komplexním zákonem a případně navrhnout její zlepšení.	Zahájení analýzy	MSP+MV+ MPSV Spolupráce: NNO, kraje, obce	2011
---	------------------	--	------

Informace o plnění: Ministerstvo spravedlnosti zahájilo zpracování analýzy efektivity a provázanosti stávající trestněprávní a občanskoprávní legislativy. Za tímto účelem shromažďuje podkladové materiály a navazuje kontakty s odborníky z aplikační (zejména soudní) praxe.

MSP rovněž připravilo nový zákon o obětech trestných činů, který byl schválen usnesením vlády ČR ze dne 15. února 2012 č. 82. Kromě zvýšení ochrany obětem všech trestných činů, bude mít navrhovaný zákon specifický význam i v oblasti boje proti domácímu násilí. Jako nedostatek trestního řízení bývá totiž někdy v souvislosti

s domácím násilím zmiňována absence právní úpravy předběžných opatření v trestním řádu. Navrhovaný zákon je proto zároveň novelou trestního řádu a relevantní předběžná opatření do něj zavádí. Mezi předběžná opatření, která budou aplikovatelná právě v případech domácího násilí, náleží především zákaz vstupu do společného obydlí nebo zákaz styku s určitými osobami. Navrhovaný zákon tak podstatným způsobem přispěje ke sjednocení právní úpravy k ochraně obětí nejen před domácím násilím.

4. Priority na další období

Souhrnná zpráva obsahuje shrnutí aktivit jednotlivých resortů v rámci plnění úkolů plynoucích z NAP DN, jejichž termín byl stanoven na rok 2011.

Součástí Souhrnné zprávy je v souladu s usnesením vlády ČR ze dne 13. dubna 2011 č. 262 i návrh následujících priorit na rok 2013, na které by se měly resorty v rámci plnění NAP DN zaměřit:

- Nadále pokračovat v aktivitách zaměřených na práci s dětmi jako osobami ohroženými domácím násilím (včetně svědků domácího násilí). Dítě, které žije v rodině s násilím je vždy osobou ohroženou, ať už je fyzicky přítomno násilí nebo není, je přímým účastníkem či svědkem. Násilí mezi rodiči má vždy škodlivý vliv na život a rozvoj jejich dítěte. Světová zdravotnická organizace považuje dítě vyrůstající v rodině, kde se vyskytuje násilí, za dítě týrané (syndrom CAN), bez ohledu na to, zda bylo samo napadáno či jen bylo přítomno útokům na jednoho z rodičů, nebo dokonce vůbec přítomno útokům nebylo.
- Soustředit se na programy zaměřené na práci s násilnou osobou
- Soustředit se na práci s celým rodinným systémem zasaženým domácím násilím
- Soustředit se na problematiku znaleckých posudků a interdisciplinární spolupráce všech složek vztahujících se k problematice rodiny zasažené domácím násilím. Znalecké posudky v případech, kde v rodinách docházelo k domácímu násilí, často tuto zkušenost vůbec nereflektují.
- Pokračovat v prohlubování vzdělávání a školení osob, které v rámci výkonu své činnosti přichází do kontaktu s osobami ohroženými domácím násilím (včetně vzdělávání pedagogických pracovníků a pracovníků). Výbor doporučuje všem dotčeným resortům v příštím období vytvořit koncepci a metodiku vzdělávání v oblasti domácího násilí v souladu se záměry NAP DN, tedy jako zcela samostatná vzdělávací témata.
- Vypracovat druhové standardy pro utajené azylové pobyty, pro práci s osobami ohroženými domácím násilím a pro práci s násilnými osobami – viz. stanovisko MPSV na str.7
- Podporovat vznik dalších utajených azylových domů pro osoby ohrožené domácím násilím
- Podporovat osvětové aktivity, včetně preventivních kampaní

